

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : . . . . . 200 Lei
Particularii : . . . . . 160 Lei
Membrii Agrului . . . . . 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

La Liceul român unit de fete din Beiuș,

— conform nouilor ordine, — data examenelor se modifică precum urmează: Examenele de corigență: 2 Sept; — examene de admitere în cl. I și în cl. V: 6 Sept;

Cursurile se încep în 9 Sept.
Beiuș, la 18 August 1937.

Direcțiunea.

No. 51—1937.

Concurs

La postul vacant de cantor din Sarhigea, filia parohiei Almașul-Mare, pretopopiatul Marghita, se publică concurs pe data de 19 Septembrie a. c.

Retribuțiuni :

1. Locuință ;
2. 3 iug. cad. pământ (2 arător, 1 fânaș);

3. 15 kg. grâu ori porumb de familie (sunt circa 150 familii);

4. Drept de pășunat pentru 2 vite mari pe pășunea comunală;

5. Drept de lemne în pădurea comunală ; și

6. Stolele îndatinat.

Cantorul va suporta impozitul către stat pentru sesiunea cantorală.

Va fi de religie gr. cat.

Va instrui tineretul și poporul în cântări conform cerințelor.

Concurenții, până la data de 15 Septembrie își vor prezenta la oficiul parohial atât diploma de cantor, (cari au), cât și certificatul de moralitate dela parohul propriu, iar în duminica de 19 Septembrie la orele a. m. se vor prezenta la biserică pentru concurs.

Vor fi preferați cei cari vor cunoaște melodiile obicinuite în dieceza gr. cat. de Oradea.

Sarhigea, la 22 August 1937.

Curatorul.

PARTEA NEOFICIALĂ

Pentru Duminica Misiunilor

Intr'o Duminică, trchizându-mi cartea la sfârșitul liturghiei, o fotografie înfățișând pe Domnul Christos pe cruce lunecă puțin afară din aceste pagini, nelăsându-mă să văd decât una din dumnezeieștile Sale mâini străpunsă și însângerată. Atunci avui un simțimânt nou, negrăit. Inima mea se sfâșie de durere văzând acest prețios sânge căzând pe pământ, fără ca cineva să-și dea silința să l culeagă; și eu m'am hotărât să veghez neîncetat cu duhul la picioarele crucii, să adun dumnezeiasca rouă, a mântuirii și să o vărs apoi asupra sufletelor.

Din ziua aceasta, strigătul moribundului Isus: „Mi-e sete!” răsuna în fiecare clipă în inima mea, pentru a aprinde o râvnă necunoscută și foarte vie. Eu vream să-mi odăp Iubitul; mă simțiam eu însămi arsă de setea sufletelor, și, cu orice preț, doriam să scap pe păcătoși din focul de veci.

Pentru a-mi inteți râvna, bunul Stăpân mi-a

arătat în curând că dorințele mele ti erau plăcute. Am auzit vorbindu-se de un mare tâlhar — cu numele Pranzini — osândit la moarte pentru omoruri înspăimântătoare și a cărui nepocăință făcea să-i bănuiești osândirea de veci. Am voit să împiedic această nenorocire din urmă și de netnlăturat. Pentru a o dobândi, întrebuișai toate mijloacele duhovnicești ce se pot trchipi; și, știind că dela mine însămi nu pot nimic, trchinai pentru răscumpărarea lui nemărginitele vrednicii ale Domnului Christos și visteriile sfintei Biserici.

Trebuie s'o mai spun? simțiam în fundul inimei mele siguranța că voiu fi ascultată. Dar ca să mă încurajez a stărui pentru cucerirea sufletelor, făcui această rugăciune naivă: „Doamne, eu sunt încredințată că vei ierta pe nenorocitul Pranzini; o cred aceasta chiar dacă el nu s'ar spovedi și n'ar da nici un semn de căință, așa de mare e încrederea

mea în nemărginita Ta milostivire. Dar el e întâiul meu păcătos; de aceea, eu vă cer numai un semn de pocăință pentru mângâierea mea”.

Rugăciunea mea fu ascultată din cuvânt în cuvânt! — Tata nu ne lăsa nici când să cetim ziare; totuși nu crezui că sunt neascultătoare uitându-mă la pasagiile privitoare la Pranzini, A doua zi după executarea lui, deschid în grabă ziarul „La Croix” și ce văd? . . . Ah! lacrimile îmi trădă emoția și fui silită să mă retrag. Pranzini a urcat eșafodul fără spovedanie, fără deslegare; călăii îl duceau spre cumpăna fatală, când, mișcat dintr’odată de o inspirație neașteptată, el se întoarce, ia un Christos răstignit pe cruce pe care i-l dă preotul și sărută de trei ori rănilor Lui sfinte! . . .

Dobândii deci semnul cerut; și acest semn a fost foarte plăcut pentru mine! Oare nu înaintea

rănilor lui Isus, văzând cum îi curge dumnezeescul Său sânge, selea de suflete a străbătut inima mea? Eu vream să le dau să bea acest sânge nevinovat ca să le curăț de murdăriile lor; și buzele „celui dintâiu fiu al meu” se duseră să se împreune cu cu dumnezeștile răni! Ce răspuns negrăit! Ah! dela acest har unic, dorința mea de a mântui sufletele sporia zilnic; mi-se părea că aud pe Isus zicându-mi încetitor ca Samaritencei: „Dă-mi să beaul” (Ioan IV, 7). Era un adevărat schimb de dragoste: sufletelor le aduceam sângele lui Isus, lui Isus îi închinam sufletele înviorate de roua Calvarului; așa cugetam că-l stâmpăr; dar cu cât îi dam mai mult să bea, cu atât creștea setea bietului meu suflet și această sete nestinsă o priviam ca răsplata cea mai încântătoare.

(S. Tereza din Lisieux, Istoria unui suflet, cap. V.)

In al XXV-lea an de episcopat al Exc. S. Valeriu Tr. Frențiu.

Consacrarea altor nouă biserici.

A doua zi de Rusalii (21. 6. 1937) e consacrată biserica militară din str. V. Alecsandri, Oradea. Această biserică, fostă »capelă a cimitirului«, după multe peripecții, în 1925 ajunge în proprietatea episcopiei române unite. În 1928 Exc. Sa episcopul eparhiot o renovează, dându-i frumoasa înfățișare actuală de biserică românească în stil brâncovenesc. Consacrarea o face Exc. Sa, ajutat de un sobor de preoți în frunte cu Il. Sa Dr. Gh. Miculaș, prepozit, protonotar apostolic, vicar general. De față la actul târnosirii: d. primar P. Fodor, d-na general S. Banciu, dd. colonei: Marinescu, Dr. Dimitriu, Arhip, Repanovici; lt. col.: Codreanu, Ludwig, Popu, Drimba; maiori: Vasilescu, Nițulescu, Nistor, Crișan, Popescu, Comșa, Engherliu, Covar, Corbu, Nestorescu, etc. S’a constituit chiar un comitet pentru ngrijirea bisericii în cap cu d. general Al. Gheorghieș. Administratorul bisericii e păr. cpt. V. Bondrea.

Consacrarea bisericii din *Borozl—Bihor* are loc la Tăierea capului S. Ioan Botez. (24. 6. 1937). Satul întreg, pregătit de sărbătoare. Două arcuri de triumf: Unul în capul satului; celălalt lângă biserică. La cel dintâi vin autoritățile, în frunte cu d. primpretore I. Pop — Aleșd, să întâmpine pe Exc. Sa episcopul. La al doilea, parohul local și credincioșii. Pe tot parcursul Exc. Sa e însoțit de un frumos banderiu de călăreți. În predica ocazională, Exc. Sa stăruiește asupra statorniciei în credință până la martiriu.

Marca—Sălaj, parohie din cele mai înfloritoare, la stăruința păr. Teofil A. Bălibanu, își mărește biserica. Vechiul lăcaș rămâne numai cu tinda bisericii de astăzi, întregită frumos cu altar, apside și cupolă nouă în stil românesc. Ajutor însemnat la această lucrare dau legionarii, prezenți în mare număr și într’o

impunătoare ținută și la actul consacrării (27. 6. 37). Un cor sătesc sub conducerea d-lui învățător local întonează »Pe arhierul și stăpânul nostru«. Legionarii fac și pictura murală ce împodobeste pereții noii bisericii. Iconostasul, adevărată operă de artă, este dania D-nei și d-lui Tarța, șef-controlor la Ad-ția financiară Oradea, originari din această comană. Se cifrează la peste 5.000 numărul credincioșilor adunați în parohie, la această ocaziune. P. S. Sa episcopul e nevoit să vorbească afară, pentru a putea fi auzit de toți enoriașii. Subiectul cuvântării: »În acest semn vei învinge«, cu aplicațiuni de circumstanță.

Consacrarea bisericii din *Ciutelec* se face chiar la hramul ei: SS. Petru și Pavel (29. 6. 37). Pentru acest mare eveniment, nu numai ea, ci întreaga comună îmbracă haină de sărbătoare, prin strădania păr. D. Hălmăgean, mai cu seamă, Exc. Sa e întâmpinat în numele sătenilor, la arcul de triumf, de d. inv-dir. Ios. Fürtös-Ciorchine, iar la intrarea în biserică de păr. protopop A. Bălibanu, precum și de preotul local. Cuvântarea Exc. Sale e despre ss. Apostoli, stăruind în deosebi asupra s. ap. Pavel, dela a cărui convertire prăznuim 19 veacuri. Pe lângă mulțime imensă de popor, e de față la înălțatoarea serbare și un impresionant număr de intelectuali. Remarcăm pe dd.: Dr. V. Abrudan—Popești; avocați: S. Heger și A. Bălibanu—Marghita; Șt. Polyak adm. dom. — Ciutelec; dd. notari: A. Peer, A. Pinter, S. Sarca, P. Tăutu etc.

La 18. 7. 37. se săvârșește târnosirea bisericii din *Rușeni—Satu-Mare*. Credința proverbială a Sătmărenilor se adeverește și de data aceasta. Două porți triumfale așteaptă pe înaltul chiriark. Din ordin de sus la, întâia poartă, așteaptă și salută în termenii

cei mai respectuoși pe ilustrul oaspete, d. notar local care, deși de altă origină etnică, e foarte respectuos și înțelegător pentru datinele noastre. La a doua păr. local Găvrus. Și aici banderii de călăreți, și o procesiune de 2500—3000 de credincioși veniți cu prapori și cu icoane, în frunte cu preoții lor din parohiile vecine. Reprezentant al capitolului aici și în următoarele două parohii e păr. arhidiacon și canonic onorar Al. Gera.

Deși se face în zi comună (19. 7. 37) consacrarea bisericii din *Hrip*. totuși credincioșii localnici sunt toți de față, se spovedesc și cuminecă în mare număr. Păr. D. Munteanu și confrății din apropiere sunt reținuți în scaunele de mărturisire până târziu. Cu atât mai pe îndelete se poate face fărnosirea. Ea începe din 18 și se isprăvește în dimineața următoare.

La *Pișcari*, solemnitatea consacrării se face în ziua S. Ilie (20. 7. 37). Fiind zi de mare praznic, la această solemnitate vin nu numai localnicii, ci și credincioșii din satele vecine. Se prețuește la 4.000 numărul lor. Acești credincioși nu vor uita multă vreme înălțătoarea solemnitate împreună nu numai cu bogate haruri cerești, ci și cu o binefăcătoare ploaie venită tocmai la timp pentru sămănăturile fripte de arșița soarelui.

Duminecă la 25. 7. 37 se face sfințirea bisericii

din Ivăniș — Bihor: La arcul de triumf din centrul comunei autoritățile în frunte cu d. Oprîș dela prefura Beiuș, salută pe Exc. Sa episcopul Valeriu Tr. Frențiu, iar la intrarea în biserică preotul local, păr. L. Marele. Și aici călărași și pelerini din satele vecine: Finiș, Pocola, Fiziș, Șoncuiș, etc. Din partea capitolului P. I. Georgescu. Înălță mult solemnitatea corul teologilor din Oradea, în vilegiatură la Beiuș. Predica ocazională a P. S. Sale e despre repaosul dominical și cinstirea casei Domnului.

În 22. 8. 37 consacrarea bisericii *Tiream*, protop. Careilor. Însoțit de Păr. canonic L. Tăutu și V. Barbul, în preziua Exc. Sa Episcopul a sosit la Carei.

Dimineața la 9 sosește la *Tiream*. La intrarea în sat e primit de un banderiu, salutat de primpretor Dr. I. German și elevii școlilor. La biserică e primit de cler și bineventat de parohul Teodor German. La Liturghie asistă Revmul Tăutu, păr. Gera, T. German și T. Pilca. Cuminecări 500.

Biserica zidită în 1760. Mai notăm din istoricul parohiei cutremurul de pământ dela 1. 7. 1829 când s'a prăbușit turnul și zidurile bisericii și aici și la Dindești, și la Andrid și la Vășad, încât parohul de atunci G. Mărcuș fu nevoit să slujească un timp sub cerul liber. Așa de mare a fost cutremurul, încât vitele în grajd și la pășune cădeau în genunchi și încetau să mai mănânce.

Trebuința Sf. Exerciții Spirituale pentru învățători

Ne apropiem cu dor de acel timp sfânt care ne va aduce regenerarea sufletului nostru acoperit în decursul unui an cu patimile acestei vieți; ne apropiem de Sf. Exerciții spirituale.

Cuvântul chemător al conștiinței noastre ne trezește din amorțeala preocupărilor efemere, punându-ne în vedere sublima chemare îndoită, de care pătrunși avem să ne înarmăm în aceste zile cu spiritul credinței vii, ca să putem face destul însărcinării primite.

Mântuitorul nostru Christos abrogând sânguința depusă de Marta în cele ale lumii, ne pune în vedere râvna laudabilă după agonisirea părții celei bune prinse de pioasa Maria: mântuirea sufletelor în primul rând. Această râvnă sfântă se cere în chip deosebit în persoana preotului.

Preotul asemenea unui izvor de apă răcoitoare servind spre alinarea setei sufletești tuturor celor însetați, în primul rând dânsul trebuie să-și adape sufletul din izvorul iubirii lui Dumnezeu, având milă de sufletul său și muncind spre a plăcea lui Dumnezeu.

Popasul scurt ce-l petrece preotul în liniștea Sf. Exerciții spirituale, servește spre recrearea, reînnoirea și întărirea sufletului preotului, spre a se dedica cu cât mai mare râvnă plăcerii lui Dumnezeu; și în

consecință, spre a aprinde de aceeaș dragoste față de Dumnezeu sufletele încredințate păstoririi lui.

Scopul Sf. Exerciții spirituale dar e ridicarea vieții spirituale a preotului la aceasta culme. Christos spre acea ne-a chemat ca să readucem oile pierdute în staulul său și să le nutrim cu hrana învățăturilor propovăduite de dânsul.

Aceasta hrană o împarte preotul fiilor săi sufletești din primul moment al activității sale în public, ce se începe în școală.

Școala, acest focar al culturii, acest izvor dătător de viață pentru a și îndeplini misiunea sa sublimă e încredințată conducerii diferitelor personalități cu creștere morală mai pronunțată ori mai lacunară, cari își sădesc sufletul, inima, virtuțile, scăderile lor în sufletul și în inima nevinovatei odrasle chemate să formeze societatea de mâine. Aici cresc sufletele mari cari ca luferii strălucesc pe orizontul culturii, neamurilor servind ca model de urmat pe toate terenu-rile științei, dar tot pe băncile școlii răsar și acei suflete goale cari formează povoara societății de azi, servind de izvor tuturor acelor rele de cari suferă azi societatea omenească.

Și primii și ultimii ies de pe băncile școlii, și unii și alții sunt educați de învățători ducând fiecare

cu sine în viață hrana sufletească primită dela învățătorul său.

Constatat fiind acest adevăr, e evident, că, una din cauzele aberațiilor păcătoase de cari e infectat azi neamul omenesc e învățătorul.

Un învățător care are ca bază în educația sa creșterea morală, își transpune sufletul, temperamentul și concepțiile nobile în sufletul neatins al elevilor cari se părăndeză din an în an. Aceasta devine întrânșii o convingere o tradiție, iar ei devin tot atâția străjeri ai moralității și ai virtuților; până când un învățător educat fără credință, fără morală, dă viață unei societăți imbibate cu toate aplicările rele, cari au lucrat în tot timpul la dezastrul și ruina societății omenești.

Da, religiunea, creșterea morală trebuie să fie partea esențială a culturii învățătorului. Chemarea lui de-oparte pretinde jertfă de sine, ce nu o poate presta fără motive superioare, de altă parte autoritatea, a cărei bază e tot religiunea, e o cerință indispensabilă spre a putea exercita o influență salutară asupra elevului.

Dacă mântuitorul Christos a trimis de învățători pe apostolii săi în toată lumea, învățătorul e acea persoană sub a cărei conducere este încredințat un număr anumit de copii, pe cari Christos i-a răscumărat, pentru cari și a dat viața, și în cari s'a sălășluit.

El i-a încredințat învățătorului, ca să pastreze în ei tezaurul neprețuit al nevinovăției, să-i crească pentru El.

Din nenorocire, tagma învățorească a secolului civilizației de azi saturată cu diferite metode a edu-

cației, fac instrucție fără creștere. Dau educație, fără a edifica pe fundamentul solid al moralității.

Asistăm an de an la diferite examene cerute de Stat dela tagma învățorească, spre a-și dovedi abilitatea în educația elevilor, dar, vai, între obiectele de știință nu găsim religiunea ca obiect de examinare, ceea ce dovedește că Statul nu susține studiul religiunii de bază o cetățeanului de cinste și patriotului adevărat, tocmai la aceia, cari sunt chemați a sădi aceste virtuți în conștiința cetățenilor de mâine.

Statul însă trebuie să revină asupra acestei directive greșite. Să aibă în vedere cuvintele lui Christos: »Fără de mine nimica nu puteți face«. Invățământul școlar trebuie să aibă la bază principiile învățării primului pedagog care a fost Christos fără de care nu este mântuire, nu e fericire pentru om nici în educație nici în viață.

Da, învățătorul nu e destul să fie instruit, ci trebuie educat și moralicește.

Dacă i se dau posibilități de emancipare prin diferite cursuri cu obligament de prezență, la fel li s'ar putea da posibilitatea de a lua parte la exerciții spirituale orânduite anume pentru îndreptarea și creșterea lor morală. Și cine poate prevedea foloasele și rezultatele binefăcătoare ce ar emana din aceste zile de reculegere, asupra lor și asupra societății întregi!

Forurile superioare bisericesti sunt chemate a atrage atențiunea forurilor competente asupra acestui mijloc de salvare, spre a pune capăt acelor curente distructive cari atacă moralul și dealtcum ofilit al societății de azi. Numai prin o corporațiune astfel crescută vom putea privi cu încredere în viitorul neamului, având un popor educat și crescut în spiritul lui Christos.

Preot Coriolan Man

Alte periodice românești

de I. GEORGESCU

Alte tipărituri la Lugoj

Foia oficioasă a diezei Lugojului, înființată în 1914, în 1920 își schimbă numele, intitulându-se *Sionul Românesc*. Accentuându-se luptele confesionale, în anul următor (1921), în editura Sionului Românesc începe să apară seria de broșuri populare: *Să fie lumină!* Iată broșurile apărute în această serie: *Glasul Unirii*; *Neunirea cea mare*; *Unirea dela 1700 și cum s'au învrăjbit iarăși Românii*; *Ortodoxia română*; *Biserica sobornicească*; *Creștini rătăciți*; *Petru Maior și Unirea*; *SS. Părinți despre Papa*; *Credința mea*; *Culte în România*; *Armele credinței*.

Aceeași editură tipărește următoarele publicații istorice ale diezei Lugojului: *Unirea în Lugoj*; *Unirea la Ticvaniul Mare*; *Zorile Unirii în Banat*; *Unirea la Ohaba-Forgaci*; *Săcărâmbul*.

Reuniunea de Misiuni din dieza Lugojului, în-

ființată în 1922, editează și ea o serie de broșuri intitulate: »Mântuește-ți sufletul!« Iată cele apărute până acum: *Despre misiuni*, de știut pentru preoți; *Despre misiuni de știut pentru popor*; *Ține minte, amintiri dela s. misiuni*; *Despre rugăciune*; *Anul sfânt, învățături, îndemnuri*; *Micul catehism*; *Ce ne va scăpa de iad*; *Sărbătorile băbești*; *Cărți acre*; *Dragostea dumnezească*; *Un lucru trebuiește*; *Calea crucii*; *Reuniunile Mariane ale femeilor*; *Ce e raiul?*

Tot această editură are și o »Bibliotecă euharistică«, în care găsim următoarele materii: *Ora de adorație*; *Ora sfântă*; *Adorația și sufletele din purgator*; *Nepătata și Euharistia*; *Luna euharistică*; *Binecuvântarea euharistică*. — De asemenea și S. Varvara și S. Nicolae din seria »Viețile Sfinților«.

Amintim încă și »*Sălajul*«, foaie politică, culturală săptămânală, independentă, tipărită întâiu la Baia

Mare, apoi la Jibou, Zălau și Șimleul-Silvaniei, sub direcția Prof. F. Sireteanu și redacția d-lor Laurențiu Bran și Ioan Rusu. În cuvânt înainte, această foaie făgăduiește să fie »un încurajator pentru oamenii de bine, un bun sfătuitor și ajutor pentru cei mici și slabi . . . oglinda tuturor mișcărilor vieții românești de aici«. Ea are și o dorință de a vedea născându-se »nu talente, ci suflete și conștiinți«. Poate ar fi fost mai bine să se zică nu numai talente — talentul în sine nu e rău — ci și suflete și conștiinți.

În realitate, foaia e redactată în acest spirit. Sunt de remarcat articolele de interes istoric ale primului redactor Laurențiu Bran, întemeiate în mare parte pe documente istorice inedite asupra unor mari personalități sălăjene: Gr. Maior, Ioan Alexi, G. Pop de Băsești, G. Șincai ș. a.

Revista Catolică (1912—1916).

Trecând I. Eliade Rădulescu prin Blaj în 1848, el se închină respectuos în fața catedralei române unite și a școlilor ocrotite de ea, zicând neuitatele cuvinte: »De aici a răsărit soarele Românilor«. Dacă aceste cuvinte sunt perfect adevărate pentru a doua jumătate a veacului al XVIII-lea și întâia jumătate a veacului trecut, pentru jumătatea a doua a aceluiași veac, precum și pentru veacul nostru, soarele Românilor răsare dela București. Acest sat mare până ieri alaltăieri începe să devină tot mai mult capitala nu numai a Munteniei, acest Piemont al României, nu numai centrul politic al celor două principate unite, ci cetatea tuturor nădejdelor și aspirațiilor înalte românești. Acest lucru încep să-l înțeleagă și catolicii români. Un mirean fruntaș al catolicilor de rit latin [Giovanni Luigi Frollo, profesor de filologie și de literaturi romanice] scoate sub pseudonimul Dr. Nerset Marian, acum sunt 50 de ani, în 1886, la Eckhardt în Cernăuți, o lucrare de mare răsuneț »Pravoslavia română față cu dreapta credință romană«. În această scriere, el apără pe arhiepiscopul catolic Palma de învinuirile aduse de mitropolitul primat ortodox Calinic Miclescu și arată cum face ortodoxia să stagneze toată evoluția spirituală a Românilor. Incheierile cercetărilor lui Nerset Marian sunt senzaționale. Ele fac ocolul nu numai al presei românești întregi, ci și al celei germane și italiene. Puține scrieri românești înregistrează un succes ca acesta.

Nevoia de a activa pe tărâmul intelectual rămâne și mai departe. Preoții catolici din București D. Radu, C. Auner ș. a. colaborează nu numai la »Revista Catolică« a păr. V. Lucaciu dela Baia Mare, ci și la »Unirea« din Blaj. Erau atâtea chestiuni de lămurit, de pus la punct, de îndreptat.

Ajungând în fruntea arhiepiscopiei catolice de rit latin din București Excelența Sa I. P. S. Raymund Netzhammer O. S. B. scriitor și arheolog de mare nume, el are fericita inspirație de a scoate o revistă științifică trimestrială, intitulată »Revista Catolică«. În

Vine iarna și ne întreabă, ce am lucrat ?
Vine Dumineca misiunilor (24. 10. 1937) și
ne cere să arătăm, în fața lumii întregi,
ce jerfe știm să aducem, pentru mântuirea
fraților noștri necredincioși ?

loc de orice program Exc. Sa afișează semnificativele cuvinte ale Apostolului: »Non erubesco Evangelium«. În această revistă tipărește Exc. Sa conferința ținută la congresul euharistic internațional din Viena (1912): Istoricul păstrării prea sfântului Sacrament al Euharistiei; Ce-mi povestesc monetele din Tomis ?; Ceva nou despre Istros; Manuscrisele latine din biblioteca imperială din Petersburg; Constantin cel Mare și România; Două zile pe plută; Alte greutăți vechi din Dobrogea; O excursie la Nicopolis ad Istrum; Malta; In Argolis; Asupra ultimei hărți a Ierusalimului; Sfințirea criptei dela Montecassino; Mărunțisuri arheologice; Amintirile mele despre Card. Rampolla; Ore de conversație cu regele Carol I; De vorbă cu regele Carol I; Ultima oară la Carmen Sylva; In viam pacis.

Pe lângă Exc. Sa se grupează un impresionant număr de intelectuali clerici (I. Bălan, C. Auner, A. Horvath, A. Durkovitsch, ș. a.) și laici (M. Theodorian Carada, Vladimir Ghica, frații H. și I. Frollo, Dr. C. Manu, I. C. Fillitis etc.). Revista rămâne o mină de explorări științifice ulterioare.

Publicațiile literare ale Franciscanilor din Moldova.

Înainte de 1913, Franciscanii din Moldova nu publicaseră decât 2 cărți de rugăciune, 2 manuale de Istoria sacră, 1 Catehism pentru adulți și 1 manual ceremonial pentru cateheții și cântăreții bisericești. Publicații periodice erau un Calendar de perete și un Almanah de citit cu titlul de »Calendarul Catolic« început de Misionarul veteran Paul Mosel paroh de Bacău, azi în pensie la Padova-Italia, în anul 1903 și urmat până în anul 1911 inclusiv. Acest Almanah a trecut apoi la Iași.

Din anul 1913, Franciscanii Păr. Grațian Carpați și Iosif Tălmăcel, încep la Săbăoani jud. Roman, publicația revistei »Vieața«, întâiu ca un simplu buletin al parohiei Săbăoani și după câteva numere transformat în buletin interparohial.

Caracterul acestei publicații lunare, care a fost întreruptă numai în timpul războiului dela Sept. 1916 până la Sept. 1918, este caracterul unei reviste populare, în special pentru poporul nostru dela țară care se ocupă mai mult cu agricultura. S'au tratat în această revistă toate chestiunile vitale ale poporului atât cât privește viața sufletească cât și cea gospodărească. Articole privitoare la credință și morală. Articole împotriva socialismului, comunismului, bolșevismului, adventismului. Articole apologetice — arti-

cole de igienă populară, de medicină populară, de agricultură, de gospodărie etc.

Toate aceste chestiuni s'au tratat cât se poate mai popular, foarte des sub formă de dialoguri. Revista din când în când a fost și ilustrată și presărată cu poezioare populare atrăgătoare.

Din anul 1914, în fiecare an s'a publicat și un *Almanah al Revistei*. Almanah cu articole foarte variate, poezii, sfaturi, cronici, viețile Sfinților, piese de teatru popular etc.

Această revistă s'a tipărit în diferite locuri și a avut diferiți redactori responsabili. Astăzi redactor responsabil este Păr. Iosif Tălmăcel, al doilea întemeietor al Revistei ce redactează la Săbăoani, jud. Roman și se tipărește în tipografia proprie de către frații călugari franciscani.

Aurora Franciscană

Indată după războiu cu reparația revistei Viața, Păr. Iosif Tălmăcel, Directorul Ordinului al III-lea din toată țara, scoate la lumină revistă lunară »Aurora Franciscană«, care a apărut dela 15 Sept. 1918 până la Febr. 1927 inclusiv.

În această revistă pur religioasă s'au tratat chestiunile privitoare la viața și activitatea terțiarilor franciscani. Revista a încetat apariția din lipsă de fonduri și fiindcă redactorul, care o compunea el singur de aproape în întregime, a fost pus în imposibilitate fizică de a o mai continua.

În schimb s'a continuat apostolatul pentru terțieri prin revista Viața și prin diferite broșuri populare.

Curierul dela Galați (Iunie 1925—1931).

În anul 1925, Păr. Ulderic Cipolloni dă la lumină »Curierul«, buletin parohial pentru parohia catolică de Galați.

Această revistă a fost menită pentru populația mai cultă cum e cea dela orașe. Această revistă a încetat în anul 1931, din cauza crizei financiare din întreaga țară. Parohul din Galați trebuind să hrănească zilnic 100 de copii săraci, n'a mai putut urma cu editarea revistei.

Afară de publicațiile periodice de mai sus, franciscanii din Moldova, au publicat un număr destul de mare de cărți și broșuri, mai cu seamă din anul 1923, de când au instalat o tipografie proprie unde lucrează călugării franciscani cu mare zel și abnegație.

Cartea cea mai însemnată eșită din această tipografie este »Noul Testament« tradus în românește de P. P. Wiener și Gheorghe Anton, amândoi preoți franciscani.

În pregătire: o carte mare de cântece bisericesti; un Catehism explicat în proză și versuri; patru volume de religie după programul statului pentru copiii catolici: cl. I, II, III—IV și apologetica populară.

CRONICI

Centenarul lui Don Rua. Eminența Sa cardinalul Salotti, excelentul biograf al S. Ioan Bosco, învitat de Salisieni, rostește în basilica S. Maria Ausiliatrice din Torino, un frumos discurs comemorativ asupra lui Don Rua; succesorul marelui fondator sfânt, cu ocaziunea centenarului nașterii sale. Când S. Ioan Bosco cunoscuse pe tânărul Michaël Rua, îi dete o jumătate de medalie și-i zise: »Aflu mai mare bine să mă uit mereu la Don Bosco decât să cetesc număroase cărți religioase«. În deosebi, el îi e de mare folos S. Bosco în 1854, pe timpul colerei adusă în țară de războiul Crimeic. Bine observă Eminența Sa cardinalul Salotti că S. Bosco e unicul fondator de ordin călugăresc care-și formează singur și total ucenicii. Don Rua e una din capodoperele sale. El e atât de iubit și cinstit pentru minunile ce face, încât Papa Pius X. la 20 Iulie 1914 spune distinsului orator că Salesienii ar trebui să ceară întâiu canonizarea lui Don Rua, și să mai aștepte cu aceea a lui Don Bosco. Providența a voit altfel. Toate semnele arată că și Don Rua va fi canonizat. Atunci se va împlini întocmai vorba S. Bosco: Cele două jumătăți vor forma un întreg. (ig)

Guglielmo Marconi. La 19 Iulie 1937, în etate de 68 ani, moare la locuința sa din Roma, via Condotti, unde sunt instalate mai multe societăți de radio, marchizul Guglielmo Marconi, senator fascist, președintele Academiei Italiei. Se stinge din viață fără veste, în urma unei sincope. Vestea morții se răspândește repede, cauzând vii emoții pretutindenea. Între cei dintâi, cari vin să se închine în fața rămășițelor lui pământești, este ducele Benito Mussolini. El sărută cu respect fruntea inventatorului telegrafiei fără fir. Cadavrul ilustrului savant, îmbrăcat în frumoasa uniformă albastră a academicienilor italieni, e depus în însăși incinta înaltului așezământ, pe care el îl prezidează dela fondare. În fața lui defilează tot ce Roma și Italia are mai de seamă.

Încă la vârstă de 21 de ani, în 1895 încurajat de experimentele învățatului francez Branly, el se gândeste la telegrafia fără fir. În 1896, el se duce în Anglia, unde la Westbourne Park procedează la experiențe practice. La început, el nu poate comunica decât la o distanță de 12 mile, adică de 20 Kilometri. Experiențele ulterioare îi permit să facă comunicări telegrafice fără fir la 34 de mile (55 Km.), apoi în 1902 la 2.000 mile (3.200 Km.). Astăzi? Posibilitatea transmisiunilor undelor herziene e nemărginită. Caracteristic pentru marele inventator este că el nu uită ce datorește muncii înaintașilor săi. Cea dintâi telegramă ce el adresează din Londra peste canalul mănecii este către Domnul Branly, Facultatea catolică, Paris,

zicând: »Domnul Marconi trimite domnului Branly închinări respectuoase prin telegrafie fără fir dincolo de mână; acest frumos rezultat fiind datorit în parte remarcabilelor lucrări ale domnului Branly«. — În ce privește convingerile sale religioase, el e catolic pătruns de adevărul religiei sale. La un congres catolic din America, el spune că nu numai văzduhul e străbătut în întregime de unde herziene, ci și universul catolic e saturat de sentimente de dragoste.

Ca orice bun catolic, el are un cult deosebit pentru Papa. El supraveghează lucrările pentru înființarea postului de emisiuni radiofonice din Vatican, unul din cele mai perfecte din lume. E membru al Academiei pontificale de științe dela fondarea ei. Cu două zile înainte de moarte (Sâmbătă), el se prezintă în audiență particulară la S. Părinte Pius XI, cerând o binecuvântare apostolică specială atât pentru familia, cât și pentru persoana sa. E de prisos să spunem că i s'au dat. El moare creștinește, împărtășit cu sfintele taine de către parohul său, Paolino Rapi dela biserica Sant-Andrea delle Fratte. Indată ce suveranul pontif află vestea morții sale, cere să i se dea toate informațiile posibile și însărcinează pe secretarul de Stat, cardinalul Pacelli, să trimită telegrame de condoleanțe guvernului, Academiei Italiei și familiei ilustrului dispărut.

In veci pomenirea lui!

— **Misiuni s. la Marca și Cerișa.** Pr. Teofil Bălibanu, transformând vechea biserică din parohia sa, — făcându-o mult mai încăpătoare, a fost consacrată de către Ex. Sa Episcopul nostru diecezan în 27 Iunie a. c. Mai nou a căutat să facă și reînnoirea bisericii celei vii a sufletelor din parohia sa prin ținerea s. misiuni, cari în Marca s'au ținut în zilele de 1—6 Aug. a. c., iar în filia Cerișa în 6—9 August a. c. conduse de către Păr. Gavril Fogaș basilitan dela mănăstirea Moiseului. — Zilele susamintite au fost cu adevărat zile de bucurie și de sărbătoare. Ce privește numărul celor cari s'au mărturisit și împărtășit la aceste s. misiuni, se poate spune atât că nu se crede să fie rămas nimeni din cei apși și obligați a se mărturisi și cumineca. Au ajutat și Rev. Dn. A. Bălibanu, Marghita; I. Vetșan, Porți; T. Pușcaș, Șumal; R. Nemeș, Suplac și V. Enghiș din Cosniciu; secerătorii se vedeau a fi puțini față de secerișul cel mare ce era. — Bunul Dumnezeu să fie lădat pentru toate.

Pr. I. Vetșan.

— **Francezii la noi.** Precum am vestit la timpul său, Vineri (13 crt.) un grup de 30 de intelectuali francezi, sub conducerea Păr. Iosif Dassonville S. I. au vizitat orașul nostru. Dimineața la orele 8 au asistat la sf. liturghie celebrată de Păr. canonic I. Georgescu cu un sobor de 4 profeți și 2 diaconi. Înainte de celebrarea s. liturghiei, Păr. canonic a dat câteva lămuriri despre cele 4 părți constitutive, precum și despre sensul diferitelor ei ceremonii. A cântat corul maestrului Hubic. Au fost 28 cuminecări, între cari cei mai mulți oaspeții francezi. După o mică gustare oferită la cofetăria Japport, grupul călăuzit de Păr. canonic a început să viziteze orașul: catedrala și reședința episcopilor catolici de rit latin, catedrala ortodoxă, catedrala, Școala normală și reședința episco-

pilor noștri, primăria, prefectura, seminarul, Curtea de apel, tribunalul, cazarma Regele Ferdinand I etc. Primăria și prefectura au oferit masa de amiazi la Casa Națională. La orele 15 s'a întrunit cercul franco-român din localitate, în sala festivă N. D. de Sion, unde a avut loc și o mică recepție. Cercul a fost deschis de d. Dr. Hortopan. După cuvântul de deschidere, păr. canonic I. Georgescu a făcut o comunicare despre legăturile franco-române, arătând că nu mai poate fi vorba de o chestie a Transilvaniei. Ca amintire, distinșii oaspeții au primit broșura ocazională »Souvenir d'Oradea«, scoasă în editura acestei reviste. La orele 16'40 au plecat cu trenul accelerat la Cluj.

România*).

Tribunalul județului Bihor

Secția I-a.

Dos. No. 786/1934.

Sentința civilă apelativă No. 495/1937.

Audiența publică din 25 Mai 1937.

Prezidenția D-lui Dr. Coloman Alliquander președinte.

Jude-asesor D-l Dimitrie Grecu, judecător.

Grefier D-l Vasile Ardelean aj. grefier.

La ordine fiind spre judecare apelul înaintat de către reclamanta Parohia greco-catolică din Girișul-de-Criș, jud. Bihor, împotriva cărții de judecată civilă No. 7911/1936, pronunțată de Judecătoria Rurală Oradea în ziua de 19 Dec. 1936, în procesul pornit contra pârâtului Comitetul școlii primare de stat din Girișul-de-Criș pentru posesiunea imobilelor și restituirea folosului sustras.

La apelul nominal făcut în ședință publică s'a prezentat pentru apelantă avocatul Dr. Romul Pop din Oradea, iar pentru intimat advocații Emil Hașag și Ioan Gavra din Oradea, cu procuri la dosar.

Procedura de citare fiind îndeplinită, s'a dat cuvântul părților litigante ale căror concluziuni orale s'au consemnat în osebital jurnal de ședință dressat în cauză.

După care în ziua de astăzi de pronunțare 1 Iunie 1937,

Tribunalul, deliberând:

Asupra apelului civil de față introdus în termen legal,

Văzând actele și lucrările dela dosar, și examinând cuprinsul cărții de judecată atacată.

Văzând motivele de apel și ascultând pe apelantă în susținerea lor cum și pe intimat în combateri.

Având în vedere că prin susmenționata carte de judecată a primei instanțe, s'a respins ca nefondată acțiunea posesorie introdusă la 18 Noemvrie 1936 de către reclamanta Parohie greco-catolică Girișul Crișului în contra pârâtului Comitetul Școlii primare de stat din Girișul-de-Criș pentru predarea în posesiune a imobilelor cu No. top. 1221 și 1222 în întindere totală de 16 jughere 712 st. p. înscrise în coala c. f. No. 241 a com. Girișul-de-Criș ca proprietatea numitei reclamante, cum și pentru restituirea folosului sustras în suma de 16 400 Lei capital și accesorii, — și pentru a da această soluțiune, precum rezultă din expunerea motivării hotărârii aduse, prima instanță constată și motivează în esență, că pe de o parte reclamanta Parohie de mai sus, deși înscrisă ca proprietară în

*) Atragem deosebita atenție a cetitorilor asupra acestei importante hotărâri,
Nota Red.

foaia B. a coalei c. f. susmenționată asupra imobilelor din litigiu, nu are și nu poate avea folosința imobilelor, care folosință conform mențiunilor înscrise în foaia A. aparține exclusiv școalei primare din suszisa comună, fostă școală confesională sub fosta monarhie, iar astăzi devenită școală de stat, dat fiind că în foaia A. stă scrisă mențiunea de »beneficiu învățătoresc« referitor la parcelele de mai sus, astfel că reclamantei Parohii nu-i rămâne decât nuda proprietate, — iar pe de altă parte, că proprietatea imobilelor din litigiu a trecut la Stat în urma disp. art. 199 și 215 din legea de organizarea Ministerului Instrucțiunii din 1 Iulie 1930, în conformitate cu care toate bunurile și fondurile, oricare le-ar fi proveniența, destinate școalei, sunt proprietatea statului și se administrează de Casa Școlaelor, prin comitetele școlare.

Având în vedere că împotriva susmenționatei cărți de judecată a primei instanțe, reclamanta Parohie de mai sus a înaintat în termen legal apelul de față, prin care, — cerând reformarea hotărârii atacate și admiterea ca fondată a acțiunii sale, cu obligarea pârâtului la suportarea cheltuelilor de judecată de prima și a doua instanță, — invoacă și desvoltă ca motive de apel, în esență, greșita constatare și concluziune în drept trasă de prima instanță din cuprinsul mențiunilor înscrise în foaia A) a coalei de cf. din speță, cum și din interpretarea citatelor art. 199 și 215 din legea de organizare a Minist. Instrucțiunii din 1 Iulie 1930, din moment ce potrivit disp. art. 54 din regulam. cărților funduare în vigoare, orice sarcină a proprietății nu poate fi înscrisă decât în foaia C) a coalei de c. f. ori în speță nu este înscrisă nicio sarcină pe foaia C) asupra imobilelor din litigiu, precum rezultă din extrasul de c. f. del. dosar, și din moment ce potrivit art. 17 din Constituție, proprietatea de orice natură este garantată, neputând trece dela o persoană la alta, împotriva voinței ei decât în urma unei legi de proceduri de expropriere, după o justă și prealabilă despăgubire, nefiind astfel a se da dispoz. art. 199 și 215 din citata lege de organizare a Minist. Instrucțiunii o interpretare care să încalce principiul consacrat prin art. 17 din Constituție.

Având în vedere că pârâtul intimat, în combaterea apelului și acțiunii reclamante, a susținut și desvoltat motivele de respingere a acțiunii astfel cum au fost însușite de prima instanță.

Având în vedere că motivele de apel invocate de reclamantă sunt în totul întemeiate în drept, deoarece:

Precum urmează din conținutul extrasului de c. f. del. dosar și precum se constată, asupra imobilelor din litigiu nu este înscrisă în foaia C. a coalei c. f. respectivă, nici o sarcină, iar conf. art. 54 din regulamentul cărților fonduare orice sarcină care desmembreașă proprietatea trebuie înscrisă în foaia C, deci în speță proprietatea reclamantei asupra parcelelor din litigiu înscrisă în foaia B. a coalei c. f. No. 241 Girișul-de-Criș, precum se constată din extrasul susmenționat, este deplină, adică întrunește în favoarea titularului ei toate atributele dreptului de proprietate, inclusiv deci folosința recte posesiunea, iar mențiunea de »beneficiu învățătoresc« înscrisă în foaia A. cu privire la cele 2 parcele din litigiu, nu constituie și nu poate constitui dovada existenței vreunui drept real, care grevează proprietatea imobilului, căci conf. citatului regulament de c. f. cum și a principiilor ce stau la baza lui, relațiunile juridice dintre persoană și imobil nu se pot înscrie în foaia A, — în consecință

este a se vedea că pârâtul Comitet Școlar de mai sus nu are a-și deriva nici un drept real de folosință asupra imobilelor din inscripțiunea de »beneficiu învățătoresc« ce figurează în foaia A, a coalei c. f. No. 241 Girișul-de-Criș.

Potrivit art. 17 din Constituție, proprietatea de orice natură este garantată, neputând fi trecută dela o persoană la alta împotriva voinței celei dintâi, decât în cea de expropriere hotărâtă prin lege, după o anumită procedură, și o prealabilă despăgubire pentru proprietarul expropriat, expropriere ce în speță de față nu se susține și nici nu se invoacă, — astfel încât nu există nici o bază legală sau judiciară în virtutea căreia dreptul de proprietate asupra imobilelor din litigiu, înscris în registrul funciar, să fie pierdut pentru reclamantă care figurează ca titularul acestui drept, și să treacă la Stat, precum se susține de către pârât — și din această cauză disp. art. 199 și 215 din legea de organizare a Min. Instrucțiunii din 1 Iulie 1930, nu pot fi interpretate în sensul susținut de pârât și adoptat de prima instanță, ca prin ele să se încalce disp. art. 17 din Constituție.

Că așa fiind apelul de față urmează a se admite ca fondat și în consecință, reformându-se cartea de judecată a primei instanțe, acțiunea de față a reclamantei în ceea ce privește predarea în posesiune a imobilelor este a se admite ca în totul întemeiată, cu obligarea pârâtului la suportarea cheltuelilor de judecată de prima și a doua instanță în baza art. 425 și 508 Pr. civ. pe care cheltueli Tribunalul le fixează pentru prima instanță în suma de 1520 Lei, iar pentru apel în suma de 1200 Lei, cu observarea tarifului de onorarii minimale ale avocaților, — fără a mai discuta, ca superfluă, temeinicia susținerilor și combaterilor dintre părți cu privire la interpretarea și aplicațiunea legii VI. 1836 cum și cu privire la dispozițiunile jurisprudențiale ale Curiei Maghiare și Inaltei Curți de Casație, date în cazuri similare.

Având în vedere că în ceea ce privește folosul sustras, pretins de reclamanta, acțiunea este a se respinge, deoarece folosința pârâtului asupra imobilelor din litigiu, până la intentarea acțiunii, s'a întemeiat pe îngăduința reclamantei, de unde rezultă că aceasta a renunțat la foloasele posesiunii până la introducerea procesului.

Pentru aceste motive

IN VIRTUTEA LEGII

HOTĂREȘTE :

Admite apelul făcut de către reclamanta Parohia greco-catolică din Girișul-de-Criș în contra cărții de judecată civilă No. 458/1936 din 19 Decembrie 1936 a Judecătoriei Rurală Oradea, pronunțată în procesul de sub No. C. 7911/1936, pe care o reformează și în consecință admite în parte acțiunea reclamantei și obligă pe pârâtul Comitetul Școalei primare de stat din Girișul-de-Criș ca în termen de 15 zile sub sancțiunea execuției silite să predea în posesiunea reclamantei imobilele cuprinse în coala c. f. No. 241, Girișul-de-Criș cu No. top. 1221 și 1222 în întindere totală de 16 jughere 712 st. pătrași și obligă pe intimatul pârât ca în același termen să plătească reclamantei suma de 1520 Lei cheltueli de judecată de prima instanță și suma de 1200 Lei cheltueli de apel.

Data și pronunțată în ședința publică azi 1 Iunie 1937. Președinte : ss. Dr. Alliquander. Asesor : ss. D. Grecu. Grefier : ss. V. Ardelean.